

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16211

Tarih : 04.02.2026

10/3702

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) Urfa Şubesi tarafından hazırlanan ve Ocak 2026 döneminde Şanlıurfa il merkezi ile Suruç ve Viranşehir ilçelerinde Rojava ve Halep'te Kürt mahallelerine yönelik saldırıların protesto edilmesi kapsamında gerçekleştirilen barışçıl eylemlere yönelik kolluk müdahalelerini inceleyen raporda; işkence ve kötü muamele, keyfi gözaltı ve tutuklama, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının sistematik biçimde engellenmesi, sağlık ve savunma haklarına erişimin fiilen ortadan kaldırılması başta olmak üzere ağır ve yaygın insan hakları ihlallerinin yaşandığı tespit edilmiştir.

Söz konusu raporda yer alan tespitlerin, münferit olaylarla sınırlı olmadığı; belirli bir zaman diliminde, belirli bir coğrafyada, benzer yöntemlerle tekrar eden ve yapısal bir nitelik kazanan kolluk pratiklerine işaret ettiği görülmektedir. Bu ihlallerin tüm yönleriyle araştırılması, sorumluların tespit edilmesi, cezasızlık pratiğinin önlenmesi ve benzer ihlallerin tekrarının engellenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Özgürlük İçin Hukukçular Derneği Urfa Şubesi tarafından yayımlanan raporda; Ocak 2026 boyunca Şanlıurfa merkez, Suruç ve Viranşehir'de gerçekleştirilen barışçıl toplantı, basın açıklaması ve yürüyüşlerin büyük bölümünün kolluk kuvvetleri tarafından engellendiği, yürüyüşlerin fiilen yasaklandığı ve eylemlerin yoğun güç kullanımı eşliğinde dağıtıldığı tespit edilmiştir. Rapora göre bu süreçte en az dört ayrı kolluk müdahalesi gerçekleşmiş, en az yirmi kişi gözaltına alınmış, bunlardan en az on üç kişi tutuklanmış, çocuklar ve emziren bir anne dahil olmak üzere kırılğan gruplar doğrudan bu süreçlerden etkilenmiştir.

Raporda yer alan tespitlere göre kolluk müdahaleleri sırasında uygulanan güç, zorunluluk ve orantılılık sınırlarını açıkça aşmıştır. Darp, boğaz sıkma, ters kelepçe, uzun süre kelepçeli bekletme, tehdit ve hakaret, aç ve susuz bırakma gibi uygulamalar yaygın ve tekrar eden bir nitelik kazanmıştır. Bu uygulamalar yalnızca yakalama anıyla sınırlı kalmamış; nezarethane, hastane sevki ve il dışı sevk süreçlerinde de devam etmiştir. ÖHD tarafından görüşülen mağdurların büyük çoğunluğunda gözle görülür darp izleri bulunmasına rağmen, sağlık muayenelerinin yüzeysel yapıldığı, darp izlerinin raporlara yansıtılmadığı ve bu durumun işkence ve kötü muamele iddialarının belgelenmesini fiilen engellediği raporda açıkça belirtilmiştir.

Raporda özellikle vurgulanan hususlardan biri, 22 Ocak 2026 tarihinde Suruç'ta gerçekleştirilen müdahale sırasında plastik mermi kullanımı sonucu bir yurttaşın yüzünden ağır şekilde yaralanması ve gözünü kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmasıdır. ÖHD, barışçıl bir protestoya müdahale sırasında plastik mermi gibi potansiyel olarak ölümcül veya kalıcı sakatlık riski taşıyan araçların kullanılmasını, maddi ve manevi bütünlük hakkının ağır ihlali olarak değerlendirmiştir.

Raporda ayrıca çocukların darp edilerek gözaltına alındığı, bir çocukta kafa travması şüphesine rağmen etkili bir sağlık incelemesi yapılmadığı; iki buçuk aylık emzirilen bir bebeği bulunan bir kadının gözaltı sürecinde bebeğinden fiilen ayrıldığı, bebeğin anne sütüne düzenli erişiminin engellendiği tespit edilmiştir. ÖHD, bu uygulamaların yalnızca fiziksel değil, psikolojik boyutlarıyla da işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Raporda dikkat çekilen bir diğer husus, avukatların ve gazetecilerin de kolluk müdahalelerinin hedefi haline gelmiş olmasıdır. Avukat kimliğini açıkça belirtmesine rağmen bir avukatın darp edilerek gözaltına alındığı, gazetecilerin ise kamuoyunu bilgilendirme faaliyetleri sırasında yaralandığı belirtilmiş; bu durumun savunma hakkı ve basın özgürlüğü üzerinde caydırıcı bir etki yarattığı ifade edilmiştir.

ÖHD raporunun tespit ve öneriler bölümünde; Şanlıurfa Valiliği tarafından alınan ve il geneline yayılan toplantı ve gösteri yasaklarının somut, bireyselleştirilmiş ve ölçülü gerekçelere dayanmadığı, bu yasakların toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını fiilen kullanılamaz hale getirdiği açıkça ortaya konulmuştur. Bu uygulamalar, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının

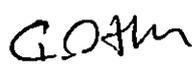
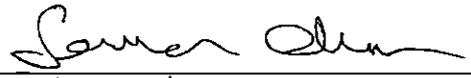
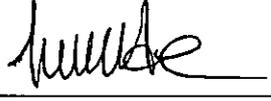
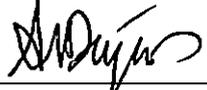
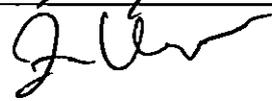
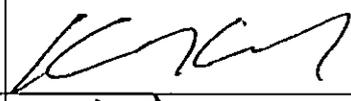
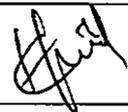
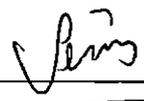
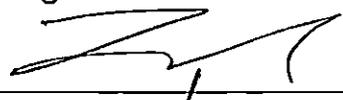
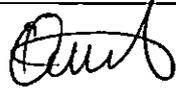
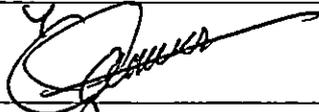
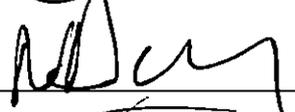
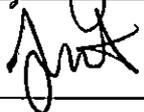
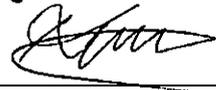
istisnai olarak sınırlandırılması ilkesini tersine çevirmiş; yasak kural, hak kullanımı ise istisna haline getirilmiştir. Bu durum, idari yetkinin ölçüsüz ve keyfi biçimde kullanıldığına işaret etmektedir.

Raporda ayrıca, işkence ve kötü muamele iddialarına ilişkin etkili, bağımsız ve tarafsız soruşturma mekanizmalarının işletilmemesinin, Türkiye’de uzun süredir devam eden cezasızlık pratiğini derinleştirdiği vurgulanmıştır. Kolluk görevlilerinin eylemlerine ilişkin resen ve gecikmeksizin soruşturma yürütülmemesi, sağlık raporlarının etkisiz düzenlenmesi ve delil toplama süreçlerindeki eksiklikler, devletin yalnızca ihlal eden değil; ihlalleri önleme, soruşturma ve mağdurları koruma yönündeki pozitif yükümlülüklerini de yerine getirmediğini göstermektedir.

ÖHD raporunda yer alan önerilerde; kolluk güçlerinin güç kullanımına ilişkin uygulamalarının bağımsız ve sivil denetime tabi tutulması, gözaltı süreçlerinde düzenlenen sağlık raporlarının kolluk birimlerinden tam bağımsız biçimde hazırlanması, barışçıl eylemlere müdahalelerde plastik mermi ve benzeri araçların kullanımının derhal durdurulması gerektiği belirtilmiştir. Bu öneriler, yaşanan ihlallerin tekrarının önlenmesi açısından hayati önemdedir.

Tüm bu tespitler birlikte değerlendirildiğinde; Şanlıurfa merkez, Suruç ve Viranşehir’de yaşananların münferit kolluk tasarruflarıyla açıklanamayacağı, aksine barışçıl siyasal ifade alanını bastırmaya yönelik yaygın, süreklilik arz eden ve yapısal bir müdahale pratiğinin bulunduğu açıkça görülmektedir. Bu tablo, kolluk kaynaklı işkence ve kötü muamele iddialarında cezasızlığın somut bir tezahürü niteliğindedir.

Bu nedenle; kolluk müdahalelerinin emir ve talimat zinciri, güç kullanımına ilişkin karar süreçleri, plastik mermi ve kimyasal ajan kullanımının hukuki dayanakları, sağlık raporlarının neden etkisiz düzenlendiği, çocuklar ve emziren anneler bakımından özel korunma yükümlülüklerinin neden yerine getirilmediği ve işkence iddialarına ilişkin etkili soruşturma yükümlülüğünün neden ihlal edildiği hususlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bütün yönleriyle araştırılması zorunludur.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	